

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Ké. iratok nem adóznak vissza.

KÖZÉRDEK

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
fél évre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díj:
3 hasábos petit sorúrt, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

Előfizetési felhívás

„KÖZÉRDEK“ XII. évfolyamára.

A hirlap irodalom s különösen a fővárosi politikai lapok rendkívüli emelkedése mellett mind inkább kifejlődött az egyes vidékek érdekeit képviselő hirlapok irodalma is.

Alig van vármegye, alig van kissé nagyobb város, melynek már hirlapja ne lenne. A közélet föllendülését jelzi ez minden körben, minden téren, melynek hű kifejezést a vidéki lapok adnak, önzetlenül, hiven szolgálva.

A „KÖZÉRDEK“-nek immár a XII. évfolyamát indítjuk meg. Hogy mennyi nehézség közt tartottuk fel a lapot, azt a vidéki viszonyok minden ismerője tudhatja; — de mi örömmel vallhatjuk be, hogy soha sem esüggedtünk, célunktól: a közügy hű szolgálatától magunkat elriasztani soha sem engedtük, és az anyagi előnyök helyett bőven kárpótolt bennünket az, hogy nem egy eszme nyert testet, nem egy törekvés nyert valósulást, melyet körünkben a „KÖZÉRDEK“ fejtett ki először hasábjain.

A „KÖZÉRDEK“ nyitva áll mindenki számára, a ki a közügynek jó indulattal szolgálni kíván. Személyi rokon — vagy ellenszenv e tekintetben soha se vezetett, az igaz meggyőződésnek a vélemények szabad nyilvánulásának vagyunk barátjai.

Felhívjuk vármegyénk mélyen tisztelt közönségét s mindazokat, kik vármegyénk és városaink fejlődését a távolban is szívükön hordják, hogy

társadalmi, közművelődési, közigazgatási, közgazdasági érdekeink emelésére irányuló törekvésében a „KÖZÉRDEK“-ket anyagilag és szellemi munkásságukkal mennél hathatósabban pártolni szíveskedjenek.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 „
Egy negyed évre . . . 1 „

A „KÖZÉRDEK“ szerkesztősége:

Dr. Magyarai Károly. Török Bertalan.

Kiadó tulajdonos:

Wokál János.

Vármegyénk közgyűlése.

Nem volt hosszú a tárgysorozat, melynek rendét és sorát a f. hó 6-án tartott közgyűlésen kellett eldönteni. Tulajdonképen ennek a rendkívüli közgyűlésnek tervszerint később is eljött volna az ideje. A mikor gyönyörű szép hosszú meghívást lehetett volna szétküldeni ebben a pompás téli időben, mely oly jól elzárta mindenfelé az utakat, hogy hirlapok hiányában a régi mód szerint éppen csak az ily megyei gyűlésen tudhatunk meg egyet és mást az ország dolgáról.

Istenem! mily szép is lett volna. ha ott a megye gyűlésen egyszer csak elővesz báró főispán ur ő excellenciája mentéje zsebéből egy nagy pecsétet levelet, melyet a lovas staféta hozott, — átadja a főnotáriusnak, az ott helyben ollóval körül vágja a nagy ostyás címeres pecsétet és felolvassa; hogy Wekerle Sándor lett ő Felsége által legkegyelmesebben miniszterelnökké kinevezve! Mi esoda egy almlökös ütött volna be a tekintetes vármegye karai és rendei közé, kik előtt ismeretlen lett volna a csáska hír-szállító „Budapesti Hirlap“, a „Pesti Napló“, az „Egyetértés“, melyek előre és apróra kiírják, hogy bizony a Tibskus így, meg amúgy kiöntötte a gróf Szapárit a piros bársonyos tanyájáról. De hát az eféle alkot-

mányos historiák most már nem is keltenek valami nagy reccsust a közgyűléseken. A mikor nekünk felolvasta a főnotárius Wekerle miniszterelnök levelét, melyben hazafias támogatást kér a vármegyétől, — rég túl voltunk már mindenféle miniszterválsági emotion, sőt már apróra tudtuk a képeslapokból, hogy milyen derék szál emberek az új kormány férfiai. Isszonyan rontják a jóféle illúziókat ezek a hirlapok! De azért változhatlan régi szokásból meg mutattuk, hogy tudjuk mi a böcsület: szépen megirtuk Wekerlénék is, Hieronyminak is, hogy viseljék jó egészséggel és nagy szerencsével dignitásukat.

Van egy kitűnő jó törvényünk, mely feltétlenül megköveteli, hogy alkalom adtán mindenki kivétel nélkül, de röviden és hangosan, nyilvánítsa véleményét közgyűlésekben a gyűlésteremben. Nem is helyes, hogy mindig azok beszéljenek, a kiknek eloquentiaja csak amúgy dül Isten kegyelméből, mert hát magyar ember, a mint tudjuk, mindenhez ért. Például ha van egy határozati javaslat, ahoz beadatik egy ellenkező indítvány, azután egy módosító, meg egy pót indítvány s ezek tetejébe egy napirendre kérsi javaslat, — s ezek felett szavazni kell, könnyen meglehet ejteni a határozatot felállással, vagy éljenzessel, de ilyenkor Kili ő mit se jegyez fel azok személyéről, nem is örökíti meg nevüket, a kik csak így határoznak. „Névszerinti szavazás“ — ez az igazi, midőn mindenki bátran kivágya nézetét s ezt tudni fogja az utókor is. Éppen ez esett meg mostani gyűlésünkön is a monográfia ügye forgott a szőnyegen. Ha kell monográfia, keli pénz is. Kérjük az 1883. XV. t. c. értelmében a névszerinti szavazást. És szavaztunk s megadtunk egy esztendőre minden adó forint után egy krajcárt. Mainapság így írják a monográfiát, még a mi vármegyénkét is, melynek története a legrégebb idők óta elválaszthatatlan volt az erdélyi részek történetével. Pedig ez a történelem szomorú is, vlg is, — hol gyaszos, hol dicsőséges, de mindig érdekes és tanulságos. És mégis — ki hinné! — nagyon, de nagyon kevesen ismerik s még kevesebben tudják. Ha jól meg lesz írva — a mit pedig remélünk, mert csak abszolút becsű munkáért, lehet pénzt adni, — akkor sokat nyertünk. A szerkesztő bizottságot Csató János kir. takácsos alispán elnöklete alatt, Zeyk Dániel, b. Kemény Endre, Török Bertalan, dr. Magyarai Károly, Gáspár János, dr. Kovács Ödön, Makkai Domokos, Herepei Károly, Avéd Jakó és dr. Cserni Béla,

TÁRCZA.

Enyhület.

Nem ragyog már sugar sem az égen,
Sötét felhő fogva tartja régen
A bokorban árva madár várja, —
Sirva kérdi, hová lett a párja.

Ot fekszik a fa alatt egy bojtár,
Ki tudja, hogy szive, lelke hol jár;
Juhát nézi, de nem látja, hallja,
Hogy a csengőst viszi erdők vadja.

Eléveszi furulyáját s fujja,
Szive szerint reá gyujt egy busra.
Ouanan merit, lelkeből egy nótát,
Hangján bánat, kesergés rezg, búg át.

Visszacsendül a dallam az árkon,
Megütödvé lombnélküli fákon.
Legszéltül van a legujabb . . . rajta
A jegykendőt a szél helyt nem hagyja.

Fáj a viszhang, elhallgat a nóta,
Könnye perdül. — hinnéd bánét rója.
Átkarolja a legszélös törzset,
A kendővel úgy törli a könnyet.

Elekes Imre.

A két árva.

— Rajz a fővárosi életből. —
Írta: Mártonffy Imre.

Mikor tizennegyedik évüket betöltötték, mindketten távoztak az árvaházból, hol nem nevezték őket másképp,

mint a „szép két testvér“-nek. Ez elnevezésben rejlett valami gunyos gonosz melléki, mintha az neveléses és hallatlan merészség volna, szépek lenni oly házban, hol minden egyhangú, örömtelen, sivar és borús. A két szegény sziv mily edvede vágyott a szabadság után, mily világos és nagy volt nekik a világ a szürke falakhoz képest.

Egy borús és szeles márciusi napon a rég vágyott szabadságot elértek. Mindketten jómodu polgárcsaládoknál találtak helyet, oly családoknál, melyek megváltak a cselédeket és csakis árvaházból kilépett leányokat fogadnak el.

— Én már itt vagyok Juliska, — mondá Mariska vidáman, nyulánk sötétszemű testvéréhez fordulva, miközben esi os ház előtt álltak meg a József-utcában.

— Tehát Isten veled, majd gyakran összejövünk ugy-e?

Juliska nevetett és fejével biccentett a távozó felé. Mariska pedig vidáman ugrált föl a lépcsőkhöz, s boldog volt, hogy jó helyet kaphatott.

Eleintén gyakran látták egymást. Ha szabad délutánjuk volt, kimentek a temetőbe és szülőik elhanyagolt sírját virágokkal díszítették föl, majd titokban estéknél a Buzalka-táncterem hullámozó tőnegében lejtettek fel s alá.

Sorsuk azonban egyforma maradt, sok-sok munka kevés öröm, a szerelem derűje nélkül. Juliska okos, aranyos fejecskéjében az a gondolat támadt, hogy jobb helyet keres magának. Mariska, midőn erről egy vasárnap értesült, megjijedt s kérde, hogy miért mondott föl.

— Hova akarsz most menni? — kérde aggódva.
— Hova? Mily furcsa kérdés! Magasabbra vágyom!
Bár ennél többet maga sem tudott.

Két hét múlva, mely idő alatt a testvérek nem látták egymást, Mariska levelet kapott Juliskától. A levél tele volt ékezeti hibákkal és helyesírási botlásokkal, úgy, hogy más nevetve dobta volna félre. De nem úgy Ma-

riska. Sirta bohó leány elhatározása miatt, Juliska ugyanis megírta neki, hogy „kitűnő helyet“ kapott. Komornája lett egy „igen finom hölgy“-nek, ki „hírnéves“ orfeumi énekesnő. Neve Cziginsky Olga s ki másnap elutazik Budapestre, valószínűleg Bécsbe vagy Párisba, mert a kiasszony maga sem tudja hová. „Na haragudj rám, a miért nem bucsuztam el tőled, de nincs időm, majd írok legközelebb“ — mondá a levél végén.

De az a „majd“, melyet Mariska oly türelmetlenül várt, nem jött. Napok, hetek, hónapok tūntek el fájdalommas kétségek közt, sőt évek multak el, de Mariska hiába várta a „majd“-ot.

Talán a be nem teljesedett vágy, vagy a lassu szomorúság tették a leány rózsás arcát oly bájosná? Nem tudjuk, de szépen kifejlődött, kedves és bájos lón s éppen séggel nem mondta volna senki, hogy szobaleány. A tánc-termekek sűrűbben látogatta és szivesen keringett a fiatal emberekkel s nem sokára arra a tudatra ébredt, hogy szerelmes.

Kedvese csinos, becsületes legény volt; egy cipész-szolgálat. Aural — így hívták a fiut — remélte, hogy nem sokára mesterré lehet és akkor feleségül veszi Mariskát.

Egy napon gazdája azzal lepte meg Mariskát, hogy házassági ajánlatot tőn neki, biztosította forró szerelméről, magasztalta szépségét, barna haját és fekete szemeit és kijelentette, hogy nélküle nem akar élni.

Bármily hízogó is volt ez ajánlat, Mariska mégis megijedt.

— Mit tevő legyek most? — kérde egy este kedvesétől. — Ily körülmények közt nem maradhatok tovább!

— Természetesen, hogy nem! Azt tanácslóm, végy magadnak bérbe egy kis butorozott szobát, megtakarított pénzedden varrógépet szerezz és varrj mások részére, míg elvehetlek feleségül.

Ugy is történt. Kis, de egyszerű, tiszta szobában, melynek egyedüli díszét az ablakban levő néhány virág képezte, szorgalmasan dolgozott a leányka. A jövő lebe-

képezik. Aki ismeri a szerkesztés nehézségeit s az azzal járó felelősséget, jó munkát, erőt s egészséget kívánhat a tisztelt uraknak.

Nagyon furcsa egy tárgy jött ezután a „tapétra”. Még dolgot így visszacsinalva nem láttunk, indokát se tudjuk, de azt igen, hogy jobban is meglehetett volna csinálni. Ime a historia: hat évig csöndesen meghúzódva nyugodott az 1886. XXI. t. cz. 96-ik §-ra. Megláthatja skárki, ott van a törvény legvégén. Egyszer aztán eljött az idő, hogy e szerint a § szerint kormányozzuk a világot, t. i. hogy 10 esztendőre válasszuk meg a bizottsági tagokat, 10 évenként reperálgassuk a választó kerületeket s több efféle jó dolgot. Persze mindezt szabályrendeletbe szedtük s §§-ra eresztettük fel. Ki is lett hirdelve, a miniszter által jóvá is hagyva. Sőt mi több: augusztus elején megjön a miniszteri rendelet, hogy fogantatitani kell a szabályzatot! Megtettük s nov. 28-ra kinttük a választásokat. Szinte, hogy ezt is elvégezzük, a mikor megjelenik az 1892. XXVI. t. c. két §-ban, — most a két §-os törvények vannak dívatban, — mely azt mondja, hogy csináljuk úgy, mint régen volt. Ha javított volna valamit a törvényen, igen helyes kis § lett volna ez az új törvény, de hogy visszaigazítsa az óramutatót, mégpedig célszerűtlenül, azt egyszerű ésszel bajos ebben a zónás világban megérteni. De hát: törvény — törvény s a vármegye 19-re újból kinttük a választásokat, a régi, időközben kissé összezavarodott beosztás szerint. Választási elnökké megválasztottak N.-Enyedre: Gáspár János, Gyulajehérvára: Novák Ferenc, Vizaknára: Timár Károly, abrudbányára: Ebergényi Mózes, N.-Enyed vidéki kerületbe: Zeyk Kálmán, Alvincze: Batta Bertalan, M.-Igenbe: Kiss Bálint, Vingárdra: Szalánczy Lőrinc, Borbándra: Veszely Károly, Zalathánra: Oelberg Gusztáv, Balászfalvára: Moldován János kanonok, M.-Ujvárra: Blaska Ubáld.

Következett ezután az e b a d ó s z a b á l y z a t tárgyalása. E kérdés már tengeri ligyóvá nőtte ki magát. Mindön közgyűlés más-más alakban látja. Először benne voltak a rendezett tanácsú városok mindenféle rendű és rangú kutyaí, a patricius és plebejus ebek szépen kicirkalmazott rang fokoztával, melyet az ebadó nagysága szerint lehetett megcudni. Nagy kutya professornak kellett lenni, ki a pincstől kezdve az új fundlandi óriásig valamennyi ebet lelkiismeretesen akart osztályozni. Persze az emberek hiúsága, a szív gyöngéd érzelmei, a hűség által meghatott kedély stb mind belejátszottak a rang fokozatokba való beosztásnál, — mert hát az allategészség ügyön kívül a pénzkassát is különös szemponttal kellett tekinteni. — De hát a miniszternek nem tetszett ez a társadalmi rend és kaszt szellem kifejtése. Akkor fogta magát a vármegye s az autonomia tiszteletének titulussa címén szépen kihagyta a városokat. Ezt a procedurát sem találták jónak oda fent, a szabályzat vissza jött.

Most aztán a demokracia elve lépett előtérbe. Minden eb — kutya, és minden kutya — eb, szárazon és vizen, városon és falun! ez a jelszó. Darab számba nézik most az ebadtákat s csak éppen a történelmi fejlődés és a tradíciók iránt végtképpen ki nem irtható gyöngédség

gett szemé előtt és folyton munkálkodva éldegelt napról-napra nyugodt magányában.

Egy tavaszi napon, mely azonban igen fukarkodott még a melegséggel, gyors lépéseket hallott ajtaja előtt. Nemskóra kinyitott az ajtó és úgy tetszett neki, mintha moschus és gyöngyvirággal töltötték volna be szobácskáját.

A szorgalmas varró nő felkapta fejét munkájáról és az ajtó felé pillantott.

— Mariska! — kiáltott felje egy vig, rég nem hallott hang.

— Juliska! Csakugyan te vagy?

Fel akar kelni, hogy testvére nyakába boruljon, de önkénytelenül ülve marad — és hallgat. Juliska csodálatosan megváltozott. Drága, illatos selyem ruhái, vakító ragyogású ékszerei, bájos, kacsu termete, divatos kalapja, fodorított hajfürtjei: az egyszerű leánykát egészen kiforgatták lényéből. Nem csoda, ha Mariska szólanul bámulta.

De Juliska se talált szavakat, némán ült testvérel szemben, fehér kezét a varrógép teré és a fénylő drádatöves gyűrűt a nap sugaraiiban ragyogtatta.

Mariska, a mint testvére arcába tekintett, ruháját szemlélte s hallotta mily vidáman tud csevegni, mennyi pikáns adomát sorol elő, mondhatlan fájó érzés szorította össze szívét.

Érezte, hogy valami bántja lelkét. Se ölelés, se csók nem kísérte az ajtóig Juliskát; éppúgy ment, mint jött. Az utcán jót nevetett s büszkén lépdelt tovább. Mariska pedig ezalatt munkájára hajolt és halkán zokogott.

Julika nem ujtotta meg többé látogatását. Négy hét múlva Mariska megtartotta esküvőjét szeretett Antaljával, ki mesterré lett. Házassálya se változott. dolgozik és boldog.

Evek múltán, ha egy szegény, öreges arcu, kopott ruhájú nő kopogva ajtaján és testvérenek szólítaná, minden bizonytal szívére ölelelné és lakását megosztaná vele.

Lehet, hogy elkövetkezik az az idő, mert „ki nem jár igaz uton, hamar elbukik.”

mentette meg a vadászutyákat attól, hogy a kuvaszokkal egy fizetési skálába nem tették. Bizonyosan a farkuk végéig pirultak volna, ha per 30 kr taksálták volna őket is. Kifűnő vadászegyletünk tagjai párját ritkító lelkierevével nyugodtak bele, hogy felségs angol vizsláik, remek agaraik, feldlmulhatlan tacskóik után ne fizessenek darabonként 5 frtot évenként. Ki van köve azonban, hogy a legszebb kutya védjegyeket ezen nemes állatok viseljük. A közgyűlés meghatva fogadta el a dr. Varró László jegyző ékes érvelése nyomán a szabályzatot, azon reményben, hogy jövőre ismét tárgyalni fogja.

Ezután gyorsan örölte le a gyűlés a kerületi erdő-örök szabályzatát, több község szervezeti szabályrendeletét, — öt perc múlva hitelesítette a jegyzőkönyvet s azzal re-bena gésa élénken megéljenezve köziszeletben álló főispánunkat, szépen elosztott.

Referens.

Alsófehérvármegye üdvözlő irata dr. Wekerle Sándor miniszterelnökhöz.

Nagyméltóságú m. kir. miniszterelnök Ur!

Nagyméltóságodnak f. évi november hó 19-n 2538 M. E. szám alatt az új miniszterium kinevezését tudató leiratát véve, — köteles tisztelettel sietünk kijelenteni, hogy legkegyelmesebb Urunk által hazánk alkotmányos kormánya elé tűzött feladatok megoldásában készséggel, hazafias buzgalommal és erélyvel fogunk rendelkezésére állani.

De midőn ezt, alkotmányunk által köteleességünkkel tett tisztelettel kijelentjük, — nem zárkozhatunk el ama bensőbb érzelem örvendetes hatása elől sem, melyet Nagyméltóságodnak miniszterelnöki állásában követendő programja országiszerte felkeltett.

E program nagy fontosságú tárgyai s azon kijelentések, melyeket Nagyméltóságod tett, s melyeknek nyomatékot sikereiben gazdag pályájának fényes eredményei s az egyéniségéhez fűződő közbizalom ad. — azon meggyőződést keltik fel bennünk, hogy Nagyméltóságod szerencsés kézzel fogja vezetni államunk kormányát azon veszélyes tünetek között, melyek a békés fejlődést jelenleg oly sok oldalról fenyegetni látszanak.

Vármegyénk egyike azon törvényhatóságoknak, melyek egy idősek a magyar királysággal. — Vér áztatott földjén lakó népét a lefolyt századok alatt sokszor leverte a harcok vihára, de mindég új életre keltette a szabadság hatalmas ereje. Azért becsljük meg az ösök által megvédett szabadság minden biztosítékát; azért adunk ismételtlen kifejezést a megyei tisztviselői választás fenntartása iránt is, — és azért óhajtuk, hogy mielőbb valósuljanak Nagyméltóságod programjának a közsabadság helyes fejlesztésére és biztosítására irányuló elvei.

A valódi államférfi hivatottságát azonban nemcsak programja gazdagságával mutatja meg; hiszen végül mennél gazdagabb valamely kormány program, annál több felismert fogyatkozását és orvoslá-tvaró hiányát mutatja be állami köz- és magán életünknek.

Kell, hogy államférfiaink egyéniségében meglegyen azon erkölcsi erő, mely hazánk politikai pártjait a szenvedély és harag szétválasztó hatása alól elvonva, a közjogi felfogást nem érintő törvényhozási tevékenység és társadalmi közélet terén az igaz hazafias és nemzeti érdekek nemes érzelmű munkálására buzdítsa és egyesítse.

Ez erőt, e ritka tehetséget látjuk mi Nagyméltóságodban; ez ad reményt ahhoz, hogy a közelebbi évek számos jelenségei sem a törvényhozás pártjainál, sem a közélet annyi más terén oly visszataszító módon nyilvánulni nem fognak: ez nyújt bizalmat a miniszteri program mindazon pontjainak megvalósulásához, melyek a magyar állam tekintélyét, szellemi és anyagi erejének fejlődését és népeinek megelégedését tartják szem előtt „supremalex” gyanánt és ez indít bennünket arra, hogy a köteles tisztelet mellett ószinte bizalommal, a legmelegebben üdvözljük Nagyméltóságodat m. kir. miniszterelnöki állásában.

Mely tisztelettel lévén stb.

Vizakna utcái lehető tekintettel a város multjára, állandó nevezettel ellatandók!...

Irtá Szentkatolnai Bakk Endre.

Ugy a városok és községek, — mint a haza közintézményeinek jelentékeny mérvű gyarapodása naponta érezhetőbb szükségéggé emeli a községek, s kiválóan a városok építészeti csinosodását, az utcák rendezését, állandó névvel ellátását, mint egyik tényezőt, — mely események helye tekintetében történelmi biztos tájékozódást nyújtani, az izlést a szellemi fejlettséggel arányba állítani s a közműveltségnek a korigények szerint ma már e nélkülözhetlen lendületét megadni van hivatva.

Megérkezett az idő, midőn Vizaknán is kezdjük fellelni a fokozatos lépésőzetet a város küldiszéssaját építészeti rendezettségök közt.

Utcai és köztereinek izlésszerű rendezésére irányzott intézkedése életbeléptetése lascskán megindult. — De még a városnak megfelelő szabályos felosztásai, minden utcáinak (kivétel a kivételeknek!) kellő, illő és örökre megmaradó elnevezései nincsenek. — A mely utcát több évtizedekkel ezelőtt „Boldi-kapusnak” hívták, ma „Ambur-kapusának” nevezik. — Így van ez a város utcai mondhatni nagyobb részével. — Azután, van „bornyukapus,” „tetühegy utca,” s többeféle is!...

Meg bocsát akárki, — de én ezen elnevezéseket úgy a város méltóságával összeréphetőnek, mint a város története — s több más szempontokból tovább tűzhetőnek nem tartom; s meg nem engedhető, hogy az utcák nevei változtassanak.

Miért is remélem, hogy nem veszik rossz neven. ha Vizakna, vármegyénk e nagy miszióval bíró városa utcai állandó elnevezése szempontjából néhány történelmi adatot, hazafias észrevételt, javaslatot teszek — s irányt nyujtok, hogy városunkban e tekintetben is rendezett viszonyok álljanak be.

Vizakna városa összes területi kiterjedése teszen közel 14, □ mérföldet; fekszik a város csekély eltéréssel kelet nyugoti irányban a Viszapataka két partján, egy könnyen behatolható hármás medence, illetőleg tekenyő alakú halomok és dombokkal határolt hosszukás völgyben, — melynek öblét 100 láb mélységűnek állíthatni. Nyugoti részeken bokros eszterjék s erdőkkel határoltatik; az északi részekben szőlő és kerteknek használt részben kopár hegyek, bokrokkal; kelet és déli részekben pedig terjedelmes sőtömsz vagyon.

A házak s melléképületek nagyobb részt a lapályos fenekű hármás tekenyő alakú völgyben vannak építve; — azonban a Visza keleti partjánál eső oldalak és emelkedettebb részekben, legkivált az éjszak nyugoti részen a románságnak igen sok háza van emelve.

A magyarság lakik a közepén, — a románság pedig a város felső és alsó részében, mely nagyobb része a mint évkönyveink igazolják, a mult század közepétől telepedett le a szomszéd helyiségekből.

A várost tehát képezi:

- 1) az ősalapítású középső, középváros, vagy is az ugynevezett piactájék a szomszéd utcáikkal;
- 2) az alsóváros, a sóbányateleppel;
- 3) a felsőváros, a felső részen új román telepekkel — és a cigánysorral.

Vizakna régi időtől fogva fel volt osztva tizedekre. Már 1723-ban 3 tizedről biztos adataink vannak. — 1796. május 15 én osztott fel a város meglehetősen szabályos 4 tizedre.

I-ső t i z e d: Piac, ev. ref. templom utca, Fazakas utca, Ebszeg utca, Alamori utca, Közútszöllők alati utca, Felső hosszú utca az új román templomig, Ev. ref. temető utca, Ingóvály utca, Ingóvály kapus (Priska kapus).

II-ik t i z e d: alsó hosszú utca, Muadrái utca, Seresku utca, Kacsul utca, Hagy utca, Alsó g. kel. templom- és temető utca, Háromtörök akna utca, Vasut utca, Sóbánya utca, Fürdő utca, Kamaraház-tér.

III-ik t i z e d: Új templom utca, Felső román temető utca, Bornyuk kapusa, Régi templom utca, Akasztó utca, Sztrigoice u ca, Altközép utca (Rehoján), Kereszt u.

IV-ik t i z e d: Felső hosszú utca id. Luka Juon Denilától tel a város végéig minden többi utcákkal, melyek a város felső részén vannak.

Ezen 4 tizedes felosztás, miután régi okmányokban igen sok hivatkozás van rájuk, — megmaradhat. — Az utcákat véve, miután az 1703, 1726, 1794, 1801, évi és azután folytonos telepedések által több oly utca is képződött, melynek rendes és állandó nevezete nincs, — a város történelmi multjával, a város és a szomszéd helységek fekvésével meggyeztetőleg, tovább halasztást nem szenvedhetven szükség hogy a képviselőtestület nevezetel lássa el.

En itt elősorolva Vizakna u. cit. — elől teszem az általam minden szempontból megfelelőnek talált elnevezéseit; de az évszázadokomi elnevezéseket is fellemlitem. Intézkedjek ezek folytan, úgy a hogy jobbnak látja, Vizakna képviselőtestülete megadni az utcáknak az állandó, az illő és minden tekintetnek megfelelő elnevezést.

(Folyt. köv.)

Kirándulás az Al-Dunára.

(Folytatás)

No de talán már elég is lesz a furrásról, kotrásról repesztésről, sondirozásról és egyéb műszaki dolgokról beszélni, mert ha nagyot bele mélyedünk ily veszedelmes víz ügybe, még megtörténhetik, hogy a víz sodra bele visz egy örvénybe és úgy járunk mint a Közérdekben olvastam, hogy valakinek a szelleme elkezdett kavarni és futni és talán — még most sem áll meg. De még attól is félek, hogy gyanuba fognak, hogy valami erre vonatkozó műszaki művet megplagizáltam. Azért hát hagyjuk

abba a tudtánk.

Rend az Al-Dun de onnan lekedni, ha val. A minának talán hegyek kömajd nem szorost az munkával folyó hátal maik által a Szécheny országba.

A m mutat. Egy támfalakua más rész bevérese lett. Ily r

Orso Egy régi

azonban a s

ionós, hog

bia majdu

országna

rökök és

Földet ne

de azok s

kosok ma

higye am

dent úze

emelve s

eszközök

Var

rancsnok

Egy

Koronaká

Magyaror

akarta az

határaig.

ben lakot

tonságba

Orsova v

„delt a

jesbe és

és Sperla

Ez

készített

Kes

felsőbb h

hogy Kos

neki ki me

sova kört

ért Varg

talmat ka

Ez

sal Orso

látatott

épitettek

rona felt

olyan va

nos park

Fel

lágihirt

kebeles

gárna en

gatni, m

duak.

A mag

Beszéd, a

titkára, a

Ma

radhat e

különöse

jelensége

alatt is

mozgato

egyre s

hullámoz

épen eb

ki leger

tettel, h

épen ez

alkalom

ve, ez

abba a tudományos fejtegetéseket és eszünk fel touristáknak.

Rendkívül érdekes az ut gőzhajó Budapestről egész az Al-Dunáig. Bázisig minden időben mehetünk hajóval de onnan Orsováig már nem lehet mindég gőzhajóval közlekedni, hanem részben kisebb hajóval vagy éppen kocsival. A mint Grébet és Jucot elhagytuk, kezdődik a Dunának talán a legérdekesebb része a Kazánszoros. Óriási hegyek közé van a Duna szorítva, melynek két pontját majd nem csak függőleges sziklafalak képezik. E szikla szoros az emberi ész hatalmába kerítette és nehéz kézi munkával legyőzte a természeti akadályokat. A hatalmas folyó hátán most hajók ringadoznak, a jobb parton a rómaiak által készített Traján us látzik, a balparton pedig a Széchenyi államut áll fenn Magyarországból — oláhországra.

A most említett államot gyönyörű szép részleteket mutat. Egy nagy része a Duna medrében fekszik és erős támfalakkal van a Duna rongálása ellen biztosítva; egy más rész a függőleges sziklafalakra van alapvetően beépítve és a sziklák mintegy tetőzetet képeznek az ut felé. Ily részletek felváltva festői szép látványt nyújtanak.

Orsova alatt fekszik „Ada-kaláh” „senki szigete.” Egy régi erősség, valaha nagy szerepet játszott, most azonban már dűlőfélben van az egész erősség.

A sziget Törökország tulajdonát képezi és igen különös, hogy itt a hol Magyarország, Oláhország és Szerbia majdnem csak egy pontban találkozik, itt van Törökországnak egy talpalatnyi földje. A benszültek mind törökök és piszkok, részint földalatti építményekben laknak. Földet nem művelnek, mert nincs, csak néhánynak van, de azok sem vallanak valami szorgos munkás kézre. A lakosok majdnem csak kizárólag kereskedésből élnek, de ne higgye ám senki, hogy talán termény vagy ipar kereskedést üznek, de hogy! van néhány törökbazár és ott mindenféle apróságot árulnak, leginkább dohányt és dohányzó eszközöket az oda kiránduló vendégeknek.

Van azonkívül 22 magyar baka egy főhadnagy parancsnoksága alatt. Ezek képezik a határőrséget.

Egy másik igen érdekes hely Orsova közelében a Koronakápolna. Midőn 1849 ben Kossuth kényszerítve volt Magyarországot elhagyni, a nála levő szent koronát nem akarta az országból kivinni. Eljutott Orsováig, az ország határáig. Először bent a városban abban a házban, amelyben lakott, lett a korona elrejtve a földbe, — de ott biztonságban nem volt, újra felvételre a földből és elvitte Orsova város végebe a Duna és Osernitsza által képezett „deltá”-jába, egy vad vizenyős, ság hozzá férhető cserjés és ott elásta. Erről csak Kossuthnak, Szemerének és Sperlagh mérnöknek volt tudomása.

Ez utóbbi a rejtett helyről pontos mérnöki felvételt készített és azt átadta Kossuthnak.

Későbbben egy Vargha nevezetű magyar ember tett felsőbb helyen jelentést (állítólag Szemerétől hallotta volna) hogy Kossuth a koronát Horvathorszáig elvitte, de onnan a nélkül meeneült a határon át, a szent koronának tehát Orsova körül kell valahol elrejtve lenni. Ezért a felfedezésért Vargha, midőn a koronát megtalálták, 40000 frt jutalmat kapott.

Ezek után indított meg a keresés nagy apparatusal Orsova környékén és hosszú kutatás után meg is találtatott a korona a földbe elásta. Ugyan arra a helyre építettek még a Bach korszak alatt egy kis kápolnát a korona feltalálásának emlékeztetére. A környék most már nem olyan vad, hozzáférhetetlen vizenyős hely, hanem egy csinos park létesített, mely kellemes sétahelyet nyújt.

Fel lehetne még említeni Orsova közelében levő viágghírű „Herkules fürdő”-t, — a hol igen sok enyedi; kebeles polgár és keb... akarom mondani beteges polgárné enyhülést talál fájdalomra, de erről jobb lesz hallgatni, mert nem mindég jó mindazt el mondani, a mit tudunk.

Nv.

Vége.

A magyar társadalmi culturmozgalomról.

Beszéd, a melyet elmondott Sándor József az Emke t. alenök-főtitkára, a kolozsmezei tankerületi tanító-testület 1892. október 29-iki közgyűlésén, Kolozsvárt.

Magyarország művelődése történelmében nem maradhat említés nélkül az a társadalmi élettünemény, mely különösen a múlt évtized és folytatólag a jelen évtized jelensége gyanánt, magyar culturmozgalom neve alatt ismeretes. Tekintettel a körülményre, hogy ez a mozgalom legbensőbb lényegében a népneveléssel függ egybe s arra támaszkodik, tekintettel, hogy legmagasabb hullámzását az erdélyi részben érte el, Kolozsvárról, sőt éppen ebből a teremből indult és sugárzott és sugárzik ki legerősebben az ország legtávolabbi vidékeire; tekintettel, hogy az ügy az ugynevezett szövetség eszméjével éppen ez idő szerint ismét felszínre került: nem véltém alkalomszerűtlennek, hogy szives főlészólításuknak engedve, ezzel az alkalommal ezen társadalmi élettünemény

jellemzésével és irányás feltűntetésével foglalkozzam, annál is inkább, mert az országban még mindig igen sokan vannak, kik nincsenek tisztába ezzel a mozgalommal s tanítótestületük feladataival egy ily fontos culturális törekvés benső taglalása, azt hiszem, nem ellenkezik.

Mondandóim bevezetésül és előre való megvilágosítására engedjék meg mindenképp, hogy egy hasonlattal éljek.

Nézetem szerint, képletesen szólva, ha Magyarországot egy élő individuumhoz hasonlítjuk, akkor ezen élőlény helyváltoztató és fentartó erős szerve, melyen az egész test halad, az 1723. évi pragmatika-sanctio és az 1848. évi alkotmány, e látszólag nyugvó erős törzs, a derék, az 1867. évi kiegyezés. Ebből a törzsből kell lassanként és fokozatosan kinőnie: az idegen felé imponáló hatalmas jobb karnak, a „nemzeti őrseregnek”; a szintén erős és messzire nyúló balkéznek, Magyarország világtérkedelmének; a végül mindezek alapján az eszes és szemes, diadalmas fejnek, az öntudatos és önálló magyar nemzeti külpolitikának. Csak mikor egyéniségünk így kifog nőni: mondhatjuk el, hogy Magyarország önálló, független és szabad állam. Az egész egyéniség: vérkészítő szerve az ősmertetés és az ipar; mozgató szíve, a primum movens és ultimum moriens, az irodalom; éltető lelke a nemzeti önértékelés és öntudattól termékenyült tudás és közérkölciség; győzelmes fegyvere pedig a nyelv. Az utóbb említett tényezők egységes foglalata: az azonos műveltség, vagyis a nemzeti cultura. Nemzetünk ujjaszületése az 1790-ik évvel tényleg az irodalom, a nemzeti önérték és nyelv alapján indul meg egészen társadalmi és magán uton.

Igy ebréd fel hazai történelmünk, indulunk meg a classicus latin, francia és német emberiség minták után, míg meg a nagy francia forradalom, a német bölcsészeti és a modern műveltség szellemétől táplált európai cultura hatása alatt lassanként odaértünk, hogy 1848-ban az általános európai forradalom közepette nemzetünk politikailag is megújodhatik, fölveheti modern nemzetállami alaklát.

Közelebb hatolva feladatunkhoz, jellemző vonása az 1848. évi politikai átalakulásnak, hogy mint alaposzlop emelkedik ki belőle a közoktatás és népnevelés irányadó fontosságának méltatása, midőn a törvény kimondja, hogy az ország összes papjai és tanítói államköltségen alkalmazandók, s midőn az első egyetemes magyar tanítógyűlés, u. m. a protestáns tanárok országos gyűlése is a közoktatásnak „közálladalmi költéségekkel” való fedezését követeli, s a pesti egyetem kívánsága is az állami ingyen magasabb oktatása mellett nyilatkozik. S ha az 1848. évi házagos s csak főbb vonataiban letett alkotmány szűkszavú sorai között nem tudnánk ezek alapján eléggé tájékozódni amaz idők idevonatkozó alapvető törekvései lényegéről: elég tájékozathat arról K o s s u t h Lajos ismert alkotmányterve, mely szerint minden község alkulhatását egy népiskola, minden vármegye fennállhatását egy közéletanoda létesítésétől tette függővé, s az állam integrans fogalmához magasabb tanintézetek alkotását és ingyenes fenntartását kapcsolá. Szóval magyar államunkat ujjaalkotott eleink tudatában föltétlenül élt az a gondolat, hogy a modern polgár-állam legbensőbb alapja csak a közoktatás, közművelődés, az egységes államtól vezetett cultura lehet, melylyel egyedül foglalhatunk helyet az emberiség nemzet-családjai között, lehetünk jogállam, s ennek alapján lehet kezünkben a vis major, a hadsereg, közigazgatás, stb.

Nem ide tartozik azt fejtegetni mennyiben sikerült az 1848. évi alkotmány egyéb alapvető vívmányait maig a megvalósulás felé vinni: de a közoktatás és népnevelést illetőleg tény az, hogy mind öntudatoságunk megéltelénél, mind pedig ebben a tekintetben közjogi akadályok hiányánál fogva, nemzetünk, a munkához kezdve, hamar nagy eredményeket ért volna el, ha közbe nem jönek az 1848-ra bekövetkezett szomorú események, az elváregzés, azután az abszolutizmus elvérzéselenedése korszaka, mely idő alatt életünk várta a feltámadás. Mikor pedig 1867-ben a kiegyezés létrejött, jellemző, hogy a nemzet egészséges életösztönével a hadsereg kérdése mellett a közoktatás kérdésével nyílt meg az új Magyarország bejártat, midőn az előbbiben a honvédség felállításával iparkodik intézkedni, az utobira vonatkozólag megalkotja az 1868. évi népoktatási törvényt, a magyar nyelv kötelező oktatását elrendelő 1879. évi s az 1883. évi közepiskolai törvényt.

Ugy de a való mindig alatta marad az ideálnak. Most is a nemzet, fentartartandó nagyhatalmi állását, melybe az új kiegyezéssel jutott; eleget teendő külpolitikai kötelezettségeinek, melyet a birodalom előnyös szövetségkötései által vállalt magára; fentartandó a keleti kérdés folyton függő ügye által indokolt költésége nagy haderőt! de ezer irányu más teendőktől is igénybe véve s főként attól tartva, nehogy ellenségeink varakozása, t. t. ifjú államunk anyagi bukása teljesüljön: a magyar közoktatásügyi tárcát anyagi szempontból összes miniszta-

riális tárcáink között (a honvédséget nem veszem, mert az a hadsereggel egy) utolsó helyre kényszerült jutni engednie.

S ebben is még utolsó helyre a népnevelést melyről elmondhatjuk, hogy a legszeretettebb leány lett az állami háztartás hamupipókéjévé, a nemzet varakozása állami életünk árvájává és szegényévé. Hozzájárult még ehhez, hogy a mi magát a népnevelést illeti, különösen a népiskolák felállítását illetőleg, a cultuszminiszteriumban még nem volt bevégzett és tervszerű program, hanem a míg az államnak pénze volt, addig az iskolákat kapta az élelmesebb, a ki jobban utána járt, a kinek erősebb pártfogói voltak. Így kapták az iskolákat tiszta magyar községek, a hol a felekezeti iskola is megfekt a célnak és a nemzetiségi községek, a hol a felekezeti iskola öli az állami iskolát: de semmi figyelem sem fordított a vegyes ajku községekre, bizonyos vonalak és irányok megtartására, s maga az egész népnevelésnek lelket adható tanfelügyelő intézmény is, egy néhány kiválóbb képviselője kivételével, csak éppen mostanában kezd magyar állami culturpolitikánkban öntudatosabban kibontakozni. Az a felfogás is uralkodott, hogy előbb a magasabb tanintézetek fejlesztendők, mert a nap is fölülről világít, holott a modern állam jeleje éppen az, hogy minél lejjebb áll társadalmilag egy polgár, annál inkább kell erkölcsi és szellemi megvilágosítására törekedni, különben az államnak nem alkotója, hanem bomlasztója leszen és sehol a világon nem áll inkább, mint nálunk, hogy a népnevelés elsősorban politikai eszköz és tényező. Ily körülmények között látta be itt is lánglélkű Eötvös, hogy mint 300 év óta mindig, az államnak ismét segítségére kell jönnie a társadalomnak, s indította meg a népnevelési egyesületek szervezését, melyek ezer meg ezer apró szerv gyanánt rekompenzálják a közvetlen állami erő hiányát, s az ország lakossága az állami közterhekben kívül e címen is önkéntes áldozatokat és terheket vállaljon magára. Az Eötvös báró kezdeményezése, hiven az ujjaszületési és kiegyezési korszak ideálisan szabdelvű szelleméhez, inkább humánus mederben mozgott, s Kolozsvárt is helyben egyik buzgó zászlóvivője volt néhai Sáni László, kinek emberbaráti szellemében, szép, buzdító közleményei maradtak fenn reánk. A kezdeményezés azonban a nemzetnek, mint a társadalomnak is már érintettem soknemű egyéb elfoglaltsága következtében, valamint talán annál fogva, mert a teendőnek nem volt elég politikai tartalma, mélyebb nyomot a nemzet keblében nem hagyott. A népnevelés ügyének Magyarországon előbb nemzetpolitikai szellemben kellett megtermékenyülnie, hogy az állam anyagi hiányával szemben a társadalom figyelme feléredjen s az érdeklődés. a népnevelés, mint állapolitikai és nemzeti eszköz iránt gyakorlatilag és tettel is föltámadjon.

(Folyt. köv.)

Vegyes hírek.

— **Novák Ferencz kir. tanácsost,** Gy.-Fehérvár polgármesterét. polgármesteri működésének tizedik évfordulója alkalmából f. hó 10-én melegen üdvözölte a város közönsége és fényes banquetet rendezett tiszteletére.

— **A nagyenyedi regale arányosításának tárgyalását** f. hó 7-én kezdette meg Bartha Győző kir. törvényszéki bíró. A különböző érdek és igényű feleket dr. Bogdán, Biró Miklós, Hinlédér Guidó, Kerekes Mihály ügyvédek és Müller Mihály megyei tisztifőgyász képviselik. A tárgyalás a jövő héten még foly.

— **Rákóczy Ferencz imája.** Ma vasárnap az ev. ref. templomban a főiskola vegyes kara egy régi egyházi éneket fog előadni. A hagyomány szerint ez ének Rákóczy Ferencz erdélyi fejedelem imádsága, melyet énekeltek a fölkelés leveretése után. Szövegét és dallamát Tarcasfalván másolták le és vegyes karra Allogo Géza alkalmazta.

— **A gyermekek öldöklő betegsége** a torokpenész e hó 6-án elragadta dr. Farnos Árpád kedves kis fiát a 2 és fél éves Eleméert. mérhetlen bánatot okozva a vesztes szülőknek. E hó 8-án délelőt vitték ki a kis halottat az ev. ref. sirkertbe, kísérvé számos részvevőtől. Vigasztalást kívánunk a bánatos szülőknek!

— **A rendkívüli időjárás,** melyből vidékünknek csak kevés hó és a nagy szél jutott ki, mig ellenben Gy.-fehérvártól kezdve nagy havat hozott, a zalathnai völgyben pedig némely helyen embermagasságban torlaszolta el az utat; Budapest környékét mérföldekre elzárta a világtól. Már esztörtökön nem érkeztek budapesti lapok s hiába vártuk pénteken és szombaton is a postát, nem jött se lap, se levél.

— **A karácsonyi szünidő** a Bethlen főiskolában f. december hó 21-én délelőt 1/9 órákor kezdődik e tart 1893. január 4-ének esti 8 órájáig.

Nagy tűz volt f. hó 6-án Kisfaludon. A renki-völvi vihar lehetetlen-tette a mentést. Sok ház és gazdasági épület pusztult el.

Nekrológ. Özv. Végh Antalné, sz. Fazakas Mária, mint az elhunytak testvére, a maga és gyermekei, úgy Végh Mária, férje: Csontos István, mint a megboldogult nevelt leánya, valamint az összes rokonok nevében is a legmélyebb fájdalommal tudatja, hogy a szeretett testvér, nevelő-anya és rokon: sz. Imre h. Lázárné szül. Fazakas Teréz november 26-án reggeli 6 órakor életének 76 ik, özvegyege második évében hosszú szenvedés után, végleggyengülés következtében megszűnt élni. Temetés nov. 28-án M. Gezsén történt meg.

A Tóvisen a múlt hó 24-én koleraszerű megbetegedés folytán elhalt Grünberg Nándor vasuti főkalsuz a Dr. Pertik Ottó egyetemi tanár által megjejtett bakteriologikus vizsgálat szerint nem szenvedett a z s i a i k o l e r á b a n, a mi a közönségre nézve annyiba megnyugtató, hogy a ragályozás utján való terjedéstől tartani nem lehet. E szerint az erdélyi részeket ez ideig a kolera elkerülte, s miután az országban egybült is kialakóban van, valószínűnek látszik, hogy a télen sem látogat meg, mely időt igen célszerűen lehet s kell is a köztisztasági s egyéb intézkedések teljes keresztül vitelére felhasználni, hogy a kolera n kívül a himlő, torokpenész, hagymáz s a többi ragály se találjon nálunk alkalmas talajra.

Adományok a szegény tanulók felruházására. Szegény tanulók felruházására a Farkas Mária és Tóth Sándorné 5 gnaik által szétbördött iven a Tóth-utcaából és a Porondról adakoztak: Ince Sámuel 1 frt, Sebestyén Sándor 1 frt, Dunai Albert 1 frt, Bálint Andrásné 1 frt, Szöke Istvánné 40 kr, Toth Sándorné 1 frt, Pattantyus Antalné 1 frt, Mester Póli 50 kr, Luka Albertné 50 kr, Seprényi Jánosné 1 frt, Király Albertné 40 kr, Albert Ivánné 2 frt, Lőrincz Károlyné 1 frt, Luka Karolina 50 kr, Feiler Farkasné 1 frt, Brassai Sándorné 20 kr, Gajzágó Nina 60 kr, Tökés Imréné 1 frt, Heuzely Józsefné 40 kr. Összesen 15 frt 50 kr. — A Fűzi Katinka és özv. Klimes Károlyné öngaik által a Bethlen utcában szétbördött iven adakoztak: Hegedüs Zsigmond 1 frt, Tornyai Károly 1 frt, Kövér János 1 frt, Wokál Jánosné 2 frt, Garda Józsefné 1 frt, Nagy Lajosné 1 frt, Elekes Károlyné 1 frt, Szilágyi Gyuláné 1 frt, Váró Ferenczné 1 frt, Herepei Ilona 1 frt, Józsa Zsigmondné 1 frt, Dr. Kovács Ödönné 1 frt, Bihar Istvánné 60 kr, Kovács Gyuláné 1 frt, Hegedüs János 1 frt, özv. Klimes Károlyné 50 krt, özv. Fűzi Dénesné 1 frt 50 kr, Fűzi Katinka 50 kr, Schneider Rob 1 frt, Lázár Istvánné 1 frt. — A dr. Magyar Károlyné és Szigeti Jánosné öngaik által a Várszeg-utca-ban szétbördött iven adakoztak: Özv. Zeyk Miklósné 10 frt, özv. Zeyk Károlyné ruhanemük, özv. br. Kemény Dénesné 3 frt, Szigeti Jánosné 1 frt, Scheidel Józsefné 1 frt, özv. Löcsy Lajosné 1 frt, Nuridsán Jánosné 1 frt, Harmath Miklósné 1 frt, Asztalos Jánosné, Sebesi Ádám 1 frt, Vöröss Miklós 1 frt, Toth Józsefné 40 kr, Vajna Janka 50 kr, Sáska Sándorné 1 frt, Cservény Máttyás 1 frt, Radivó Emma 50 kr, báró Splényi Henrichné 2 frt, Luka Berta 50 kr, Borsai Sámuelné 50 kr, Nádori Vilmosné 1 frt, Tath Berta 50 kr. özv. Áts Ferenczné 50 kr, „En ia” 30 kr, Szilágyiné 30 kr, Szöcs József 20 kr, László Gyuláné 3 drb. ruha, b. Kemény Gyérő 1 frt, Zeyk Dániel orsz. képviselő 2 frt, b. Kemény Katafin 1 frt, b. Kemény Ida 1 frt, Zeyk Károly 1 frt, Zeyk Kálmán 1 frt, Keresztes Váliká 1 frt, Boér Áron 1 frt, Telegdi Árpádné 50 kr, b. Kemény Géza 1 frt b. Bánffy Kázmér 1 frt, Hudelisz Máttyásné 4 frt, dr. Magyar Károlyné 1 frt. Fogadják a nemes szívű adakozók segélyző körünk bálas köszönetének kifejezését. — Nagyenyed, 1892. évi december hó 8-án Szilágyi Farkas, köri elnök.

A Karácsony-örömei. Bizonyára a legelső helyet foglalja el a karácsony-örömei közt a kis Jézus ajándéka, az úgynevezett: „k r i s z t k i n d l i”. Már előzőleg mennyi édes remények, vágyak, óhajtatnak s utólag mennyi kedves emlékek kufforása e nap illetve az az ajándék, melylyel szeretteinket, barátainkat e napon meglegni szoktuk. És bármily régi is e szép familiaris szokás, mégis mindig új marad. Ez elv alapján állva, a karácsonyi bevásárlásokat illetőleg szolgálatot kívánunk tenni a midőn ez évben is felhívjuk olvasóink figyelmét K e r t é s z T ó d o r tóvárosi cég müipari áruházára (Dorottya utca 1. sz.), mely e téren nemesak haránban páratlan, hanem bármely nagy világvárosban számottevő lenne. A cég árúinak végtelen sokaságából, — különösen az alkalmiakat, — a jutányos árak illusztrálásánl ide ígtatunk egy-néhányakat. Így a karácsonytája: előghetetlen csillógó karácsonyfadíszek, gyertyánáskák, lampionok, színes cselegök, bombonierek, lebegő angyalok, stb. 5, 10 krtól felfelé. Ezekből ajánlatos egy fára való teljes kollekciót rendelni 5, 10, 15 vagy 20 frttól. Továbbá fiúk és leányoknak való mindenféle játékok, könyvek, iskolai cikkek 40, 50 krtól felfelé, építő szekrények 35 krtól 15 frtig, törhetetlen és francia bubák 60 krtól 50 frtig. Tombola rendezéséhez összeállított nyereménytárgyak 5 frttól felfelé; berendezett játékszerek (sakk, domino, kártya) 7—90 frtig; meglepő és tréfás tárgyak 30 krtól 4 frtig; türelmjátékok 20—50 krig. Ezekon kívül: író- és dohányzó,

háztartási, varró- és toilet cikkek finom bőrúruk, legyezők, albumok és arékperek nagy választékban; porcelán, majolika, bronz és angol ezüst tárgyak már 30, 40 krtól fel 100 frtig; japán, kínai és indiai árúk 10 krtól felfelé. Az újdonságok közt különösen feltűnnek a legújabbban forgalomba hozott és máris igen kedvelt csinos a l u m i n i u m cikkek. Továbbá tea- és szamovárak, üstök és kannák 2—55 frtig; utazó cikkek, torna-, vívó- és vadászeszközök, korcsolyák (Rohony-céle híres „Columbus” is) stb. Mindenkinek ajánljuk, hogy kérje a cégtől nagy képes árjegyzékét s ennek alapján tegye meg választásait, de a megrendelést ne halassa az utolsó napokra, mert ilyenkor roppant sok a munka s esetleg postai késedelem is fordulhat elő. Még csak annyit, hogy a meg nem felelő árut a cég készséggel kicseréli vagy visszaválja.

Csarnok.

A magyar népvallásból.

— Levelek —

III.

Hát bizony kedves öcsém! manapság az egész világ a polgári házassággal van elfoglalva; éppen kapóra jött, hogy eszébe juttassa sok embernek a házassodást, melynek idenye már-már itt vagyon.

Ne hidd te azt kedves öcsém! hogy csak a Vatikánnak van meg a maga házassági joga, megvan az államnak is megalkotandó házassági joga: egyházi s ebben házassági joga megvan a mi népünknek is.

A katolikus egyház, mint szentséget erőszakolja rá a házasságot a népre, pedig a népnek — a protestans népet értem — a magy is vallásos fogalma van a házasságról.

Mikor mageszküszik — házasságra lépése alkalmával — az mondja: „meghítél” — „meghítél” vagy e kifejezést régi, avult, de megfelelő meztől megfosztva: „meghítél”. Eszerint a hitvallás fogalmát fűzi a házassági esküformához: „Hit alatt lenni”, annyi mint egyházi esküt téve együtt élni. Ha a közéjük vetődött férfi és nő együttélése gyanus előttük, mindjárt felteszik a kérdést: „vajjon a hitet elmondták-e?” — vagy „vajjon hit alatt élnek-e?” stb.

Nem is képzelted, hogy ma, midőn a vallástalanság, egyháztalanság szelölje a nép fia közés is becsapott: ne volna olyan is, ki — minden igaz ok nélkül — az egyház áldását tumigálja. Egyszerűen csak „kötést” csinál, vagy kedélyes nevezettel: „polgári házasságot”, — néha meg, mint Jókai Czigénybarójában — a „golyát” hívja meg tanúnak. Bizony akad hive a Petőfi vallást kizáró költészetének, a ki a vallásosságot a szerelem költészetében olvassza fel, midőn kedvesének szive dobogását hallgatni előtte annyi, mint imádkozni. — — imádkozom: szived dobogását hallgatom!”

Kedves öcsém! Tudhatod, hogy a fent említett házassági vitát az elkeresztelés kérdése hozta napirendre, ez pedig ismét a házastársakhoz, a családi életbe vezet vissza. Hát kedves öcsém! azt mondom — én neked erre nézve —, hogy kár ezt olyan nagyon feszegetni, mert ha Arany János abban a szalontai bogárhátú kunyhóban, az öreg szalontai hajdu bibliai felolvasásait, szoltár énekeleit hallgatva, e vallásossággal telített levegőt sziva be, kővetve a család szigorú puritán erkölcsiségét: vallásosságban, erkölcsiségben magasztos férfi lett: ugyan bizony nem ilyen nő lett volna-e a talán katolikus Aranynétől született testvér is? . . . Tompa szép vallásos érzéseit, nemes erkölcsiségét, fedhetlen jellemét vajjon megmáshíhatta volna e egy más vallású anya? — — Már benne vagyok a költőkben: vajjon néztem-e másnak a katolikus fópapok hódolatát Vörösmarty szelleme előtt, mint tünnetésnek, mikor e költő egyházi hitéletéből semmit se vitt be költészetébe, ha csak nyelv-pompájához egyházának, kultusz-pompájának nincs valami köze? —

Legismeretesebb embereink — a nép fia — életéből akarnám kedves öcsém kimutatni a házasság vallásos felfogásának, a családi élet vallásosságának (nem felekezeti-késkedésének) nyilvánulásait — ez istenadta nép körében.

A végén is kedves öcsém rámutatok egy képre: a felnőt férfi — názarethi Jézus, — kit te is, én is ép ez adventi napokon, hogye várnák — alajjáról, ki mind- denben — hitben, erényben, vallásosságban — igazán tökéletes volt, visszavezetem figyelmét az egyszerű, szegény ácsmester családjára, kik a maguk gyarlóságukban bizonyosan nem tudták, hogy a világ örömeinek adtak életet; az isteni gondviselés hozta össze őket, hogy gyermekük születésének, jövetelének még ma is, még tán különben sivar szívvél is — örzendezünk.

A szeretet szent együttérzésével várjuk ez eljövött kedves öcsém! . . .

Z n.

Felelős szerkesztőség: Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN. Kiadótulajdonos: WOKÁL JÁNOS.

HIRDETÉSEK

Egész selyem, mintázott Faulardokat méterenként 85 krtól egész 1 frt. 65 krig (mintegy 450 különböző árnyalatban) — megrendelt egyes öltönyökre, vagy egész végeken is szállít házhoz szállítva, postai-ér és vámmentesen HENNEBERG G. (es. kir. udvari szállító) selyemgyára ZÜRICHBEN. Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba címzett levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó. (6)

Végeladás

játékszerekből.

Van szerencsém a helybeli és vidéki t. pártoló közönséget tisztelettel tudatni, hogy a már közelgő karácsonyi és ujévi évadra elhatároztam a hely szüke s változtatása miatt úgy törzsüzletembe, mint fiók-raktáromba az összes gyermek-játékszereket 50%-al lejjebb szállítom, sőt a vett áron alól is eladni, hogy alkalmat nyujtsak t. pártolóimnak kedves gyermekeik és hozzátartozóik részére mentől több és nagyobb örömöket, szerezhetni. Mindkét üzletemben nagy kiválasztás van tisztelt vevőim becses rendelkezésére, Igen becses, eddig is tapasztalt szives pártfogásait tisztelettel kérve, maradok kész szolgája

Bisztritsány Lajos.

1-2

Karácsonyi és ujévi ajándékok!

A karácsonyi és ujévi idényre beszerzett gazdag óra és ékszer raktárom megtekintésére felhívom a n. é. közönség b. figyelmét. Teljes tisztelettel

Markovits Lajos,

óras és ékszerész Nagyenyeden.

1-3

Sz. 1709.-1892. tkvi.

Arverési hirdetmény.

Az abrudbányai kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság által közzétételik, hogy Jude Niculaj lui Petru végrehajtónak Jude Todor és neje Jude Maria hagyatéka végrehajtása szenvedő elleni 200 frt tőke, ennek 1891. január 1-től járó 6% kamatai 35 frt 44 kr eddigi és költség, s jár. behajtása végett a topánfalvi kir. bírószág területéhez tartozó Felsővidra községi 259. tkvben foglalt következő ingatlanok az 1881. évi 60. t. cz. 156 §. a) és d) pontja értelmében egészben: a 478 tkvben Jude Todor I. Petru fele része 259. tkvbe. 1. s. 3445/1 hrsz. legelő bé. és ká. 27 frt bp. 2 frt 70 kr, 478 tkvbe. 1. s. 3392 hrsz. kaszáló, 3393 hrsz. köveces és ká. és ká. 4 frt bp. 40 kr, 2. s. 3437. hrsz. kaszáló, 3438. hrsz. faház, 3439. hrsz. faház, 3440/1. hrsz. faház, 3440/2. hrsz. köveces és 3441. hrsz. legelő bé. és ká. 823 frt bp. 82. frt 30 kr., 3. s. 3444. hrsz. kaszáló, 3445. hrsz. legelő, 3448. hrsz. szántó és 3449. hrsz. szántó bé. és ká. 96 frt bp. 9 frt 60 kr, 4. s. 3535. hrsz. kaszáló bé. és ká. 16 frt bp. 1 frt 60 kr, 5. s. 3536. hrsz. legelő, 6. s. 3694. hrsz. legelő bé. és ká. 4 frt bp. 40 kr, 7. s. 3712. hrsz. legelő, 3713. hrsz. kaszáló, 3714. hrsz. kaszáló, 3715. hrsz. kaliba, 3716. hrsz. szántó és 3717. hrsz. kaszáló bé. és ká. 47 frt bp. 4 frt 70 kr, 8. s. 4023. hrsz. kaszáló bé. és ká. 7 frt bp. 70 kr, 9. s. 4041. hrsz. kaszáló 4043. hrsz. kaszáló, 4044. hrsz. kaszáló és 4045. hrsz. kaszáló bé. és ká. 10 frt bp. 1 frt, 10. s. 4048. hrsz. kaszáló bé. és ká. 4 frt bp. 40 kr, 11. s. 4053. hrsz. kaszáló be. és ká. 3 frt bp. 30 kr. 12. s. 4056. hrsz. kaszáló bé. és ká. 2 frt bp. 20 kr, 13. s. 4049. hrsz. kaszáló, 4070. hrsz. legelő, 4094. hrsz. legelő, 4095. hrsz. kaszáló, 4096. hrsz. kaszáló, 4097. hrsz. legelő bé. és ká. 151 bp. 15 frt 10 kr, 14. s. 4083. hrsz. kaszáló, 4110. hrsz. kaszáló, 4111. hrsz. kaszáló, 4112. hrsz. kaszáló bé. és ká. 77 frt bp. 7 frt 70 kr, 4113. hrsz. esüi, 4114. hrsz. kaszáló, 4115. hrsz. kaszáló, 4104. hrsz. kaszáló 4105. hrsz. ház és 4106. hrsz. kaszáló bé. és ká. 160 firt bp. 16 frt és tartozékaival Felsővidra községben a község házánál megtartandó nyilvános bírói árverésen 1892. évi december hó 29-én d. e. 10 órakor becsáron alól is a becsár 10%-nak a bírói kiküldött kezéhez leendő előleges letétele mellett elfognak adatni. Vevő a vételárnak felét 15 nap alatt, másfelét az árverés jogerőre emelkedésétől számítandó 30 nap alatt és ugyanazon naptól számítandó 6% kamatokkal együtt a gyulafehérvári kir. adóhivatalnál a 25. sz. igazságügyi miniszteri letéti szabályrendeletértelmében befizetni.

A kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóságtól.

Abrudbányán, 1892. évi május hó 31-én

WERESS, kir. albró.

Szerkesztő: Nag A KIADÓ lap szell közlemé Kiad Wokál Ján az elölze bérment és iratok

Előfi

„KÖ

A hirlap litikai lapok inkább kifejl viselő hirlap Alig va város, mely föllendülését ren, melyek önzetlenül. A „KÖZ indítjuk meg tuk fel a lap merője tudha hogy soha s hű szolgálata gedtük, és a pótoltt bennü testet, nem e körünkben a sábjain.

A „KÖZ mára, a ki kíván. Szeme tetben soha a véleménye barátjai.

Felhívju ségét s mind fejlődését a társadalmi, dásziati érde a „KÖZERD kasságokkal veskedjenek.

Eg Fő Eg

Dr. Magya

A közig

A f. hó mán főispán e nos kanonok, Egyes tárgyak rási főszolgab delyeztetett. I hogy Nagyeny bor után a be csak raktároz tali vám viss íd. Cirner J. Winkler Ján bánya város k terjesztett a számára kert hajlandó levé ségek lakóin gedni, helysz földmivelési szőlőket az